

A HORTOBÁGYI CSILLAGOSÉGBOLT-PARK

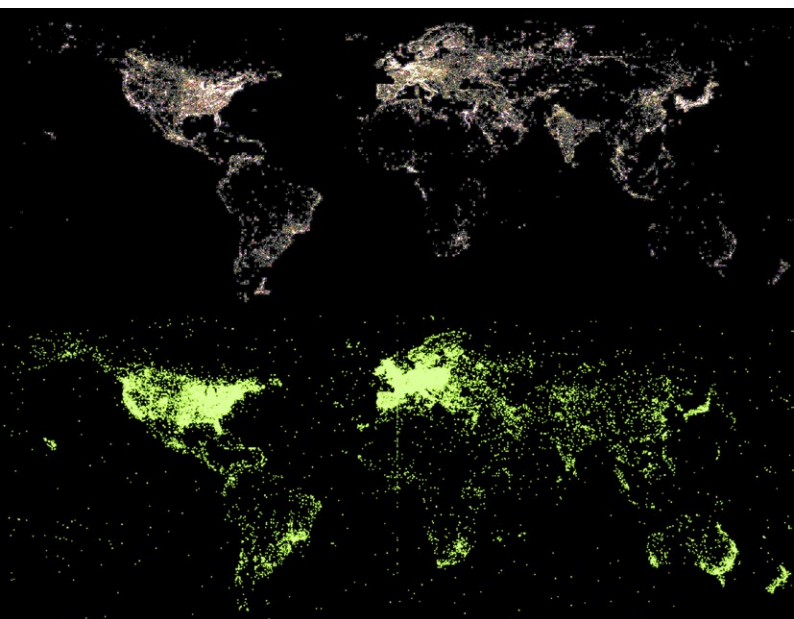
2011. január 25-én a Hortobágyi Nemzeti Park megkapta a Nemzetközi Csillagoségbolt-park címet. A cím elnyerése az „IDA”, vagyis az International Dark-Sky Association (Nemzetközi Sötét Égbolt Társaság) kezdeményezéséhez kötődik. Az IDA 2001-ben indította el programját, melynek célja az, hogy világszerte jöjjenek létre csillagoségbolt parkok. Hazánkban elsőként a Zselici Tájvédelmi Körzet kapta meg a diplomát 2009-ben. A Hortobágyi Nemzeti Park már ekkor megkezdte törekvéseit a titulus elnyerésére, 2011-ben – az égbolt állapota alapján – ezüst fokozatú minősítést szereztek.

Az éjszakai égbolt száz évvel ezelőtt teljesen máshogyan festett, mint manapság. Egy évszázaddal ezelőtt sokkal több csillag volt látható az égen, és ennek legfőbb oka a fényszennyezés.

Mégis hogyan szennyezhet a fény? Egyáltalán mi az a fényszennyezés?

„Az Európai Bizottság 245/2009/EK rendelete szerint a fényszennyezés a mesterséges fény környezetre gyakorolt káros hatásainak összege, ideértve a zavaró fény hatását is. Zavaró fénynek a világító berendezés fényének azon részét érti, ami nem a berendezés rendeltetésének megfelelő célt szolgál, vagyis a megvilágítandó területen kívülre eső fényt, a szórt fényt és az éjszakai égbolt fénylését.” (Czakó, 2011) Az éjszakai fényszennyezés legfőbb okozója a közvilágítás, valamint az épületek kivilágítása. Egyszer, ha sötétedés után sétálsz az utcán, figyeld meg, hogy milyen sok helyen van világítás, és milyen sok a csupán dekorációs vagy figyelemfelkeltés céljából világító lámpa, kirakat! Ha vetünk egy pillantást az alábbi térképre, megfigyelhetjük, hogy a fényszennyezés hol erősebb és hol kevésbé megfigyelhető a Földön. Minél nagyobb a fényszennyezés, az égbolt annál világosabb lesz éjjel is – a csillagok pedig annál kevésbé láthatóak. Persze nemcsak a csillagok láthatóságának hiánya jelenti a problémát.

A fényszennyezés minden földi élőlényre hatással van, természetesen nem egyenlő mértékben. Vannak veszélyeztetettebb élőlénycsoportok, mint például a rovarok, a vonuló madarak, vagy a denevérek. Vándormadarak millióinak halálát okozza ez a probléma, de a tojásból kikelt, tengert kereső tengeri teknősöket is nagyon kritikus helyzetbe sodorhatja. Tanulmányok ugyanakkor kimutatták, hogy az emberi szervezetre is nagy hatással van az éjszakai sötétség hiánya.

A fényszennyezésről és hatásairól bővebben itt olvashatsz: <http://www.mcse.hu/polaris/a-honap-temaja/2002-ev-archivuma/2002-december-mi-is-az-a-feny-szennyezes/>
Itt pedig egy angol nyelvű kisfilmet nézhetsz meg a fényszennyezésről: <http://darksky.org/resources/losing-the-dark/>

AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN

Ezek miatt a káros hatások miatt döntött úgy az IDA, hogy nemcsak mérni fogják a fényszennyezés mértékét, de ösztönözni is szeretnék a világot arra, hogy tegyenek ellene. A „Csillagoségbolt-park” címet olyan helyek nyerhetik el, ahol elenyésző a szennyezettség mértéke. Ezen felül kritérium még, hogy védett területről legyen szó, a Tejút legyen jól látható, a közvilágításban legfeljebb csak ernyőzött lámpatesteket használjanak, legyen látogatható, és a terület kezelési terve kiemelten foglalkozzon az éjszakai égbolt védelmével.

A Hortobágy ége éjjel mesészerű látványt nyújt. Míg a nagyobb városokból csak néhány tucatnyi csillag látható, ott kétezer fénypont és a Tejút is tisztán kivehető. A nemzeti park rendszeresen szervez szakértők által vezetett túrákat, lehetőséget biztosítva, hogy a hortobágyi csillagos égboltban minden érdeklődő gyönyörködhesen.

Források:

1. Czakó Cs.: Csillagos ég rezervátum a Hortobágyi Nemzeti Parkban és a fényszennyezés ökológiai hatásai. Szakdolgozat. Debreceni Egyetem Műszaki Kar, Környezet- és Vegyészmérnöki Tanszék. 2011. <http://www.hnp.hu/uploads/files/Csillagos%C3%A9gbolt-park/Megjelen%C3%A9sek/Csillagoseg%20rezerv%C3%A1tum.....pdf>
2. Hortobágyi Csillagoségbolt-park: <http://hortobagy.csillagpark.hu/bemutatkozas/>
3. Hortobágyi Nemzeti Park – Ahol az égbolt is élmény: <http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egyseg/turizmus/hortobagy-i-csillagosegbolt-park/oldal/ahol-az-egbolt-is-elmany>
4. Nemzetközi Csillagoségbolt Szövetség (International Dark-Sky Association – IDA): <http://darksky.org/>
<http://www.hnp.hu/hu/szervezeti-egyseg/turizmus/hortobagy-i-csillagosegbolt-park/oldal/a-csillagosegbolt-parkrol>
5. dr. Varró Mihály János: A fényszennyezés emberi egészségre gyakorolt hatásai. Országos Környezetegészségügyi Intézet, Budapest. Online: <http://fenyszennyezes.hu/pdf/fxnmvj1a.pdf>

Egyéb források, érdekes linkek:

A fényszennyezésről, hazai csillagoségbolt parkokról láthatsz itt egy rövid összefoglaló videót: <https://www.youtube.com/watch?v=Bx4vFQhVhpE>

A következő videó pedig a Hortobágyi Csillagoségbolt parkot mutatja be: <https://www.youtube.com/watch?v=RRbAuBMWCrA>

Letölthető leporellók a Csillagoségbolt Parkról: <http://www.hnp.hu/uploads/documents/hortobagy-i-csillagosegbolt-park-leporello.pdf> és <http://www.hnp.hu/uploads/documents/ahol-az-egbolt-is-elmany.pdf>